

Miroslav Božić

Klasteri – udruživanjem do uspjeha

Klaster je oblik strateškog saveza, tj. grupa srodnih poduzeća ili udruženja proizvođača iz jedne grane, uključujući i proizvođače sirovina, kao i vladinih i nevladinih organizacija i znanstvenih i obrazovnih institucija koje tako udružene rješavaju zajedničke probleme i, unapređujući poslovanje, postižu uspjeh u određenom segmentu djelatnosti i natprosječnu konkurentnost i promociju u zemlji i inozemstvu.

Strateški savezi su odgovor tvrtki na intenzivne promjene u gospodarskoj aktivnosti, tehnologiji i globalizaciji, tj. neophodni su u budućnosti. Predviđanja govore kako će 2010. godine čak 40% ukupnog svjetskog poslovanja biti obavljano u nekom od oblika strateških saveza.

Upravljanje poljoprivrednom proizvodnjom i preradom proizvoda vrlo je složen proces koji svakodnevno zahtjeva donošenje važnih odluka. Donošenje ispravnih odluka uvjetovano je posjedovanjem vještina, informacija i znanja. Inicijative za formiranje klastera su strateške odluke svakog poduzetnika koji želi tržišno, konkurentno i isplativo gospodarsko poslovanje.

Klasteru pristupaju samo oni koji su prepoznali svoj poslovni interes koji je definiran kroz jasan cilj koji može biti:

- povećanje konkurentnosti domaćih proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu, kao i ostvarivanje uvjeta za proširenje tržišta (povećanje izvoza)
- bolje i efikasnije korištenje domaćih resursa (prirodnih, proizvodnih i kadrovskih)
- iniciranje i podrška kooperacije između poduzeća, obrazovnih i razvojnih institucija
- povezivanje s fondovima za financiranje novih projekata
- obuka i obrazovanje, kao i mnogi drugi interesi kako članica tako i regije, pa i vlade

S obzirom da klasteri usko surađuju s vladom, poduzeća na taj način, dobivaju i mogućnost većeg utjecaja na unaprjeđenje zakonodavnog i institucionalnog okvira za poslovanje, otklanjanje administrativnih i drugih barijera, a time i na unaprjeđenje konkurentnosti cjelokupnog gospodarstva.

Kroz udruživanje u klastere, definira se i kvaliteta, kvantiteta i kontinuitet proizvoda kao i praćenje zahtjeva tržišta i način zadovoljenja kupca. Uspjeh klastera počiva na uzajamnom povjerenju i poštivanju načela. Budući da u jednom klasteru uvijek surađuje više partnera, organizacija bi trebala biti što jednostavnija, transparentnija i operativnija. Klastere treba organizirati tamo gdje se najprije mogu ostvariti rezultati. Treba imati u vidu da je klaster dugoročan projekt i kao takav složen. Klaster je strateški orijentiran, što podrazumijeva razvoj određenog sektora, grane, na određenom području za određene kompanije, članice klastera.

Hrvatska

Hrvatska je potpisnica Sporazuma o zajedničkoj strategiji i ciljevima buduće inovacijske i klaster politike srednje i istočne Europe. Strategija daje naglasak inovacijama kao značajnom činitelju konkurentnosti EU industrije, dok su klasteri jedan od ključnih načina kojim se potiče inovativnost.

Dakle, u RH je također prisutan proces klasterizacije, tako npr. u poljoprivrednom sektoru stvoreni su sljedeći klasteri: Klaster ekološke proizvodnje, Klaster proizvođača povrća Brodsko-posavske županije «Posavina povrće» (www.cluster-ppsb.hr), Klaster Slavonska jabuka, Klaster poljomehanizacije, Klaster mariklture. Međutim, u odnosu na globalne trendove hrvatska poduzeća se sporije uključuju u trendove strateškog povezivanja.

U dosadašnjim procesima klasterizacije u RH iskustvo je pokazalo da se klasteri registriraju kao gospodarska interesna udruženja, udruge, d.o.o. čak i kao zadruge, Međutim većina klastera je registrirana kao trgovačko društvo – društvo s ograničenom odgovornošću što se pokazalo kao jednostavan i dinamičan oblik za povezivanje tvrtki radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva.

Sustav državne potpore klasterima

Proces poticanja i razvijanja sustava klastera u Republici Hrvatskoj provodi Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (<http://www.mingorp.hr>) u suradnji s partnerskim institucijama (Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora). Također postoje i drugi izvori potpora kao što su subvencije regionalnih i lokalnih institucija za poticanje gospodarstva te poticajna sredstva u okviru projekta EU.